

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

УДК 811.111'253:81'23

НАВЧАННЯ ШЕСТИРІЧНИХ УЧНІВ ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Шастова І. В.

shastova@ukr.net

Київський національний лінгвістичний університет

Дата надходження 21.03.2018. Рекомендовано до друку 30.04.2018.

Анотація. У статті розглянуто питання формування в учнів перших класів загальноосвітніх шкіл з поглибленим вивченням англійської мови англомовної компетентності в техніці читання за звуковим аналітико-синтетичним методом. Уточнено зміст і структуру компетентності в техніці читання. Скорельовано етапи оволодіння технікою читання рідною й іноземною мовами. Виявлено специфіку оволодіння технікою читання шестирічними школярами. Виокремлено психологічні особливості шестирічних учнів. Виявлено труднощі оволодіння ними навичками техніки читання. Визначено тип зображення, найбільш цікавий для молодших школярів. Проаналізовано методи навчання техніки читання, з-поміж яких обрано звуковий аналітико-синтетичний метод.

Ключові слова: техніка читання, початкова школа, шестирічні учні, англомовна компетентність, поглиблене вивчення англійської мови, звуковий аналітико-синтетичний метод.

Шастова И. В. Киевский национальный лингвистический университет
Обучение шестилетних учащихся технике чтения на английском языке

Анотація. Стаття посвящена проблеме формирования англоязычной компетенции в технике чтения у учащихся общеобразовательных школ с углубленным изучением английского языка посредством звукового аналитико-синтетического метода. В рамках исследования рассмотрены: структура компетенции в технике чтения, этапы формирования навыков чтения в родном и иностранном языках, специфика формирования компетенции в технике чтения младших школьников на английском и украинском языках, психологические предпосылки обучения технике чтения первоклассников, трудности овладения первоклассниками техникой чтения и результаты анкетирования детей 5-10 лет с целью выявить тип изображения, который больше всего интересует школьников. В статье также упомянуты методы обучения чтению, двенадцать обучающих текстов, созданные для обучения первоклассников технике чтения, методические рекомендации относительно формирования англоязычной компетенции в технике чтения по звуковому аналитико-синтетическому методу.

Ключевые слова: техника чтения, начальная школа, шестилетние ученики, англоязычная компетентность, углубленное изучение английского языка, звуковой аналитико-синтетический метод.

Shastova I. Kyiv National Linguistic University
Primary schoolchildren reading skills' development

Abstract. Introduction. Nowadays knowing a foreign language in early years is essential thus some Ukrainian authors summarize previous researches on teaching reading skills, while others provide some technics how to teach young learners. However, studies help little to clarify the problem as some papers report little details to be conclusive, others are loosely controlled that the results are uncertain. Moreover, researchers focused on different age groups, studied different methods of teaching reading skills, and teaching Phonics is often omitted. **Purpose.** In our previous findings we have examined teaching Phonics to Ukrainian primary schoolchildren, and the present article is aimed at presenting our research in this field, as there is a need of reliable and solid papers. **Methods.** The study was methodologically driven by qualitative and quantitative analysis. **Results.** The paper is focused on the problem of forming competence in reading skills while teaching six-year-old schoolchildren, theoretical substantiation and practical elaboration of the methodology of forming competence in reading skills in English by means of Phonics. The theoretical, psychological, methodological, and didactic premises of forming competence

have been taken into account. The structure and content of the competence in teaching reading skills in English have been determined and developed. As a result of the research, some methods of teaching reading skills have been investigated and the relevance of teaching Phonics to six-year-old Ukrainian schoolchildren was proved. Additionally, certain type of images has been selected for illustrating letters and words. **Conclusion.** There are many issues to be investigated in further studies to gain better understanding of better Phonics teaching and the research is an attempt to implement Phonics into primary school curriculum.

Key words: reading skills, young learners, six-year-old children, English competence, phonics.

Постановка проблеми. З прийняттям Закону України “Про загальну середню освіту” (1999), постанови Кабінету Міністрів України “Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання” (2000) та затвердженням Колегією Міністерства освіти і науки України оновлених навчальних програм для школярів 1-4 класів (2016) навчальний предмет “Іноземна мова” (ІМ) зазнав суттєвих змін. Зокрема в школах з поглибленим вивченням ІМ молодші школярі розпочинають її вивчення в шестирічному віці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методиці навчання англійської мови в початковій школі приділялось достатньо уваги (Онищенко К.І., Плахотник В.М., Роман С.В., Бігич О.Б., Денисенко М.В., Біболетова М.З., Верещагіна І.М., Рогова Г.В., Ленська О.О. та ін.), зокрема досліджувалось навчання молодших школярів ІМ у контексті особистісно-діяльнісного підходу (Бігич О.Б.), навчання усного мовлення (Гузь О.І.), навчання діалогічного мовлення (Смовженко Л.Г., Лягіна І.А.), навчання аудіювання (Метьолкіна О.Б., Ягеніч Л.В.), тестовий контроль умінь читання (Петренко О.П.), створення підручника для початкової школи (Коломінова О.О.). Суттєву увагу приділено формуванню навичок техніки читання (ТЧ) і психологічним особливостям її навчання (Фоломкіна С.К., Берман Й.М., Єгоров Т.Г., Кличникова З.І.), зокрема виявлено причини виникнення труднощів читання й запропоновано способи їх подолання (Онищенко К.І., Біболетова М.З.).

Однак низка питань залишились поза увагою: специфіка навчання ТЧ саме шестирічних учнів, навчання ТЧ у контексті компетентнісного підходу, можливість навчання ТЧ за звуковим аналітико-синтетичним методом.

Мета статті полягає в обґрунтуванні методики формування в учнів початкової школи англійської компетентності в ТЧ за звуковим аналітико-синтетичним методом.

Основні результати дослідження. Спираючись на визначення компетентності в ТЧ як здатності людини до сприймання, артикуляційного й інтонаційного декодування графічних знаків і письмових повідомлень (Борецька, 2012), ми проаналізували наявні визначення ТЧ і встановили, що думки науковців суттєво розходяться (Шастова, 2012а). Ряд авторів вважають, що ТЧ включає певні дії й операції (Денисенко М.В. та ін.), навички або їх комплекс (Пассов Ю.І та ін.) і вміння (Щукін О.М.). Матеріалом для зорового сприймання в навчанні ТЧ вважається слово (Онищенко К.І. та ін.), мовленнєві одиниці (Пассов Ю.І.), текст (Щукін О.М., Гез Н.І. та ін.). Отже, визначення ТЧ потребує уточнення.

Для уточнення поняття ТЧ, а також задля встановлення, чи можливий розгляд тексту як матеріалу для навчання ТЧ англійською мовою в перший рік навчання в школі з поглибленим вивченням ІМ, ми проаналізували Програму з ІМ (2016) і Програму для загальноосвітніх закладів. Українська мова. 1-4 класи (2016). Спираючись на вимоги, зазначені в цих нормативних документах щодо рівня сформованості ТЧ в 1-ому класі, й зважаючи на одночасне оволодіння молодшими школярами аналогічним процесом рідною мовою, ми дійшли висновку, що учні мають читати вголос слова, словосполучення, речення й невеликі за обсягом тексти, в яких написання не розходиться зі звучанням.

Оскільки в першокласників вміння читати рідною мовою буде сформоване лише наприкінці навчального року, позитивний перенос навичок в англійську мову унеможливується. Отже, в учнів перших класів шкіл з поглибленим вивченням ІМ навички читання формуються

в такий же спосіб, як і рідною мовою, оскільки механізми читання є однаковими й у процесі формування проходять аналогічні етапи (Коледінова О.В., Пельтцер-Карпф А.). Вагомими видаються узгодженість процесу формування ТЧ рідною й іноземною мовами й організація процесу формування англомовної компетентності в ТЧ подібно до процесів, які відбуваються рідною мовою учнів (Шастова, 2012а).

Спираючись на визначені Т. Г. Єгоровим (Егоров, 1953) три етапи оволодіння навичками ТЧ рідною мовою: 1) аналітичний етап (усвідомлення того, що усне мовлення складається з речень, слів і звуків; виокремлення звуків з мовлення; усвідомлення того, що звуки мають відповідники – літери; ознайомлення з літерами; засвоєння фонемно-графемних зв'язків; упізнання літер як символів фонем; злиття літеро-звуків), 2) синтетичний етап (початкове засвоєння графемно-фонемних зв'язків на рівні літер, слів, словосполучень, речень, групи речень, текстів) та 3) етап автоматизації (вдосконалення навичок встановлення графемно-фонемних зв'язків на рівні літер, слів, словосполучень, речень, групи речень, текстів), ми пропонуємо такий алгоритм читання (рис. 1).

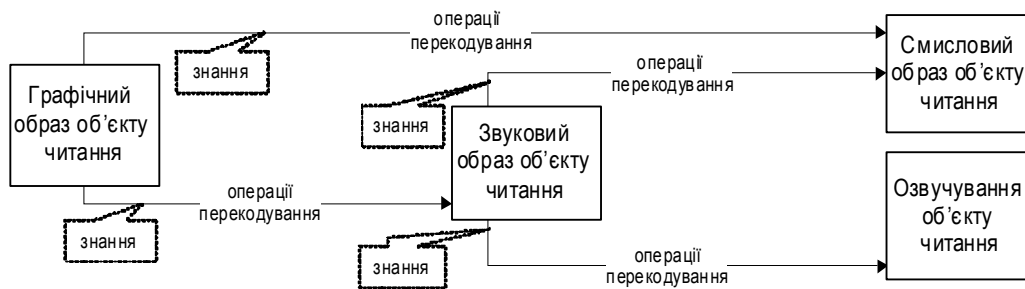

Рис. 1. Схематичне зображення алгоритму читання

Протягом першого року формування англомовної компетентності в ТЧ переважає аналітичний етап – учні поступово ознайомлюються з літерами як відповідниками фонем і вивчають зв'язки між літерами й фонемами. Синтетичний етап, під час якого учні читають прості слова із вже засвоєними літерами, а складні слова – за складами (а також прописують літери, слова й словосполучення), розпочинається лише всередині другого півріччя, а етап автоматизації – наприкінці навчального року. Надалі, ознайомлюючись з буквосполученнями, які передають різні звуки англійської мови, учні проходять ці три етапи. Етап автоматизації триває до кінця 4-го класу (Шастова, 2012а).

Проаналізувавши схематичне зображення алгоритму читання, ми дійшли висновку, що термін “мовленнєві одиниці” (Шастова, 2012а) не є вичерпним – учні перших класів читають слова, словосполучення, речення, тексти, а також озвучують літери. З огляду на це ми вважаємо за доцільне використовувати термін “об’єкти читання”.

Ураховуючи етапність формування навичок ТЧ, алгоритм читання, подібність процесу оволодіння ТЧ різними мовами, а також одночасність навчання шестирічних учнів читати рідною та ІМ, ми визначили перелік знань і навичок англомовної компетентності в ТЧ (табл.).

Ураховуючи складники англомовної компетентності в ТЧ і спираючись на визначення С.І.Ожегова (Ожегов, 1960), пропонуємо уточнене визначення ТЧ як *комплекс певних знань і навичок, які уможливають перекодування графічного образу об’єкта читання в звуковий, з подальшим перекодуванням його в смисловий образ з одночасним озвучуванням вголос або мовчки.*

Таблиця

Знання й навички як складники англомовної компетентності в техніці читання

Знання		Навички	
декларативні	процедурні	рецептивні	Репродуктивні
- про усне / писемне мовлення; - про звуки, склади, інтонацію тощо; - про слова й зв'язки між ними; - про буквену символіку для позначення звуків; - про пунктуаційні знаки	- як артикулювати звуки англійської мови; - як передається усне мовлення на письмі; - про графемно-фонемні відповідники фонем	- ідентифікувати й диференціювати фонемні в словах; - диференціювати мелодіку речень; - ідентифікувати й диференціювати об'єкти читання	- ділити усне мовлення на речення, а речення на слова; - виокремлювати звуки; - правильно артикулювати звуки й слова; - співвідносити фонемні з графемами; - озвучувати склади злиго; - трансформувати графічні образи об'єктів читання у звукові

Унаслідок дослідження психологічних особливостей першокласників у контексті особистісно-діяльнісного підходу (Шастова, 2012с) ми з'ясували, що навчання шестирічних учнів має свої особливості через нестійкість їхньої уваги, образне мислення, несформованість зорових частин мозку, недостатню скоординованість рухів, потребу в русі й несформованість рухового апарату. Так, через недостатню сформованість логічних операцій аналізу й синтезу процес оволодіння англомовною компетентністю в ТЧ шестирічками є повільнішим, ніж дітьми семи років. Ми враховуємо ці особливості під час формування англомовної компетентності в ТЧ, пропонуючи вправи, виконання яких передбачає рухи руками, пересування по класній кімнаті, залучення різних аналізаторів, що сприяє уникненню надмірного фізичного навантаження.

З огляду на несформованість зорового аналізатора, необхідно уникати його перевантаження шляхом належного оформлення навчальних матеріалів (якість паперу й малюнків, обсяг і кількість друкованих текстів, доречність ілюстрацій). Так, чинником, який може суттєво вплинути на процес формування англомовної компетентності в ТЧ, є ілюстрації. Не виявивши сучасних досліджень щодо зображень, які є цікавими для учнів початкової школи, ми провели два анкетування учнів, віком від п'яти до десяти років, з метою виявлення таких типів зображень. Першим анкетуванням (Шастова, 2013b) було охоплено 144 дитини, другим – 429 дітей (Шастова, 2015). Чорно-білі й кольорові зображення їжака й kota були виконані в різних стилях професійними художниками й аматорами. Молодші школярі віддали перевагу реалістичним ілюстраціям. З огляду на це в розроблених нами вправах слова, словосполучення, речення й тексти супроводжують реалістичні ілюстрації.

Поряд з психологічними труднощами формування англомовної компетентності в ТЧ ми визначили лексичні, граматичні й орфоепічні особливості, а також труднощі орфографічної системи англійської мови (опанування графіки й графемно-фонемних зв'язків). Це передусім труднощі одночасного ознайомлення з алфавітами двох мов й опанування графемно-фонемних зв'язків виокремлено рідною й ІМ. Також ми виявили, що автори підручників англійської мови для початкового ступеня навчання використовують різні шрифти. Тому ми наголошуємо на необхідності розроблення й упровадження єдиного шрифту (Шастова, 2014), зокрема Print Script, який зменшує кількість графічних символів, що є вагомим для першокласників.

Критичний аналіз методів навчання ТЧ, за якими навчають учнів шестирічного віку, – цілих слів і транскрипційного методу, – виявив їхні переваги й недоліки (Шастова, 2013а). Переваги

модифікацій методу цілих слів, використаних у підручниках О. Д. Карп'юк, Л. В. Калініної, В. М. Буренко та ін., полягають у тому, що з самого початку діти розуміють зміст прочитаного й одночасно оволодівають артикуляцією й правильною вимовою. Транскрипційний метод, використаний у підручниках О. О. Коломіної, С. В. Роман, Г. С. Чекаль і Л. В. Биркун, ґрунтуючись на усному випередженні, передбачає рух від звуку до літери, що є природними.

Дослідивши також особливості представленого у вітчизняній методиці навчання ІМ звукового аналітико-синтетичного методу (А. В. Басіна, В. М. Плахотник, Н.К. Складенко), ми дійшли висновку про його більшу ефективність з огляду на вікові особливості шестирічних першокласників й адаптованість до умов навчання в початковій школі, врахування рідної мови й можливості переносу знань, навичок й умінь з рідної мови, а також його відповідність вимогам Програми (2016) щодо оволодіння ТЧ.

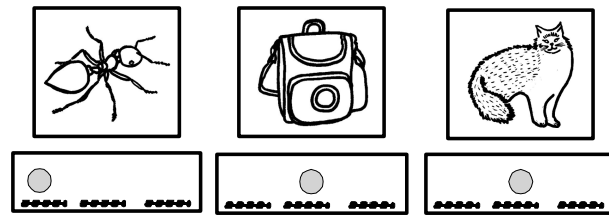
У співавторстві з носієм мови ми уклали 12 оповідань з дотриманням вимог до укладання навчальних текстів. Попередньо задля уникнення надмірної складності текстів-оповідань ми проаналізували 12 підручників і навчальні програми, дібрали лексичний матеріал і граматичні структури, передбачені для оволодіння в 1-му класі. Навчальні тексти містять приблизно 60 слів і не більше 11-ти речень, що відповідає програмним вимогам. Ми використали шрифт Comic Sans MS через його більшу схожість на шрифт Print Script. Кожне речення проілюстрували максимально реалістичним малюнком.

Формування в учнів початкової школи англомовної компетентності в ТЧ (Шастова, 2013с) здійснюється в цілісній системі вправ. Під час аналітичного етапу це вправи груп 1-3. Мета *пропедевтичної групи вправ (1)* передбачає формування в першокласників знань про: усне й писемне мовлення; слово, речення, текст як одиниці мовлення; звуки, склади, наголос тощо; артикуляцію звуків англійської мови тощо.

Вправа 1. *Мета:* формувати навички звукового аналізу.

Тип: Рецептивна, усна, з опертям на малюнки й схеми. *Спосіб виконання:* Індивідуальна.

Інструкція: Розгляньте зображення слів (ant, bag, cat) і схеми. Послухайте і позначте червоним кольором, де міститься звук /ж/.

Вправа 2. *Мета:* формувати навички диференціації фонем.

Тип: Рецептивна, усна, з ігровим елементом. *Спосіб виконання:* Фронтальна.

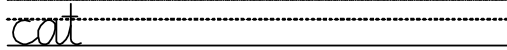
Інструкція: Послухайте слова. Якщо у слові є звук /p/, підніміть червону картку, якщо звук /t/ – синю.

Група вправ на встановлення й реалізацію фонемно-графемних відповідностей (2) передбачає розуміння графем як символів фонем, співвіднесення звуків з графічними засобами англійської мови та злиття перших літеро-звуків у склади або слова.

Вправа 3. *Мета:* формувати навички встановлення й реалізації фонемно-графемних відповідностей.

Тип: Рецептивно-репродуктивна, письмова. *Спосіб виконання:* Індивідуальна.

Інструкція: Пропиши слово, проговорюючи його.

Група вправ на ідентифікацію й диференціацію графемно-фонемних відповідностей (3) передбачає впізнавання літер як символів фонем, графічної форми слів, ідентифікацію й диференціацію графем і слів.

Вправа 4. *Мета:* формувати навички ідентифікації графем (слів) англійської мови.

Тип: Рецептивна, усна. *Спосіб виконання:* Індивідуальна.

Інструкція: Знайди літеру “а” (слово “cat”) і зафарбуй віконце.

,	O	*	?	A
A	,	A	A	O
O	A	?	*	A
O	I	,	A	?

cat	At	t	a
,	A	cat	at
a	C	.	a
c	At	cat	?

Група вправ на встановлення й реалізацію графемно-фонемних відповідностей (4) використовується на всіх трьох етапах (аналітичному, синтетичному й етапі автоматизації) навчання ТЧ залежно від рівня її сформованості на рівні читання літер, слів, словосполучень, речень, групи речень, тексту.

Вправа 5. *Мета:* формувати навички встановлення й реалізації графемно-фонемних відповідностей на рівні словосполучень / речень.

Тип: Рецептивно-репродуктивна, усна. *Спосіб виконання:* Індивідуальна й (або) фронтальна.

Інструкція: Прочитай словосполучення / речення та знайди відповідні малюнки.

a sad cat
a sad rat

a sad bat
a sad man

A cat has a map.

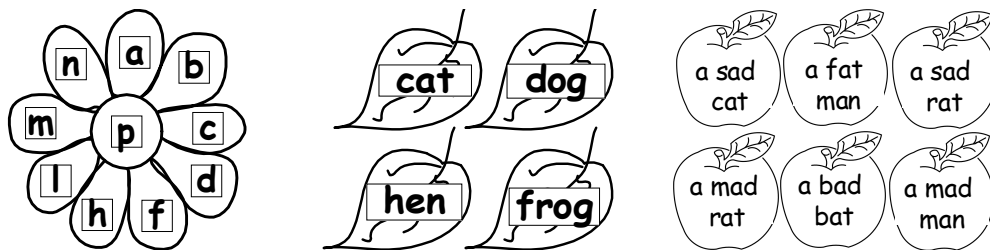
A man has a cap.

Група вправ на одночасне встановлення й реалізацію фонемно-графемних і графемно-фонемних відповідностей (5) виконується під час синтетичного етапу й етапу автоматизації в тісній інтеграції ТЧ з технікою письма.

Вправа 6. *Мета:* формувати навички одночасного встановлення й реалізації фонемно-графемних і графемно-фонемних відповідностей на рівні літер (слів, словосполучень).

Тип: Рецептивно-репродуктивна, усно-письмова, з ігровим елементом. *Спосіб виконання:* Парна.

Алгоритм організації вправи: На аркуші на дошці записано літери. Один учень з пари підходить до нього, запам'ятовує букви (слова, словосполучення), повертається до свого товариша й диктує їх. Перший учень лише читає, говорить і ходить від аркуша до свого товариша, а другий – сидить і записує. Потім учні міняються ролями.

Аналогічні вправи були укладені для навчання читання й словосполучень, і речень (Шастова, 2012, 2013; Shastova, 2016).

Висновки й перспективи подальших розвідок. Таким чином, формування в учнів початкової школи англійської компетентності в ТЧ здійснюється під час визначених нами етапів навчання, а також з урахуванням конкретизованого комплексу знань і навичок як складників компетентності в ТЧ, оскільки вони повніше відображають зміст її формування в учнів перших класів шкіл з поглибленим вивченням англійської мови. Навчання ТЧ шестирічних учнів має специфічний перебіг, оскільки враховує як їхні психологічні особливості, так й особливості оволодіння ТЧ рідною й ІМ. З-поміж методів навчання ТЧ англійською мовою ефективним вважаємо звуковий аналітико-синтетичний метод, який передбачає поступове ознайомлення першокласників з літерами і графемно-фонемними відповідностями. Розроблена нами підсистема вправ урахує неможливість позитивного переносу знань і навичок ТЧ рідною мовою.

Проведене дослідження не претендує на остаточне розв'язання проблеми формування у шестирічних першокласників англійської компетентності в ТЧ, а одержані результати доводять необхідність подальшого теоретико-практичного дослідження цієї проблеми щодо учнів інших класів початкової школи.

ЛІТЕРАТУРА

- Борецька, Г.Е. (2012). Методика формування іншомовної компетентності у техніці читання. *Іноземні мови, 1*, 3-8.
- Егоров, Т. Г. (1953). *Психология овладения навыком чтения*. Москва: Каро.
- Іноземні мови. Навчальна програма для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів 1-4 класи. (2016).
- Ожегов, С. И. (1960). *Толковый словарь русского языка*. Москва: Мир и Образование. ОНИКС.
- Шастова, І. В. (2012). Зміст компетенції в техніці читання на початковому ступені навчання (школа з поглибленим вивченням англійської мови). *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Педагогіка та психологія, 17*, 146-152.
- Шастова, І. В. (2012). Методические рекомендации по обучению шестилетних учеников технике чтения на английском языке. *Современный научный вестник. Серия: Филологические науки. Педагогические науки, 26* (138), 81-85.
- Шастова, І. В. (2012). Психологічні передумови навчання техніки читання учнів шестирічного віку. *Іноземні мови, 4*, 28-34.
- Шастова, І. В. (2013а). Методи навчання шестирічних школярів техніки читання англійською мовою. *Іноземні мови, 1*, 17-23.
- Шастова, І. В. (2013б). Підсистема вправ для навчання техніки читання учнів перших класів шкіл з поглибленим вивченням англійської мови. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки, 111*, 380-386.
- Шастова, І. В. (2014а). Навчання першокласників техніки читання англійською мовою: використання ілюстративного матеріалу. Prof. JUDr Zdeněk Ěrnák (Sefredaktor), *Efektivní nástroje moderních věd – 2013. Materiály IX Mezinárodní vědecko-praktická konference, 27.04-05.05.2013 roku*, (сс. 15-19). Praha: Publishing House "Education and Science".

- Шастова, І. В. (2014b). Сучасні підходи до визначення провідних принципів орфографічної системи англійської мови. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 119, 262-264.
- Shastova, I. V. (2015). Preference of Primary Schoolchildren in Illustrations. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 131, 171-176.
- Shastova, I. V. (2016). Research on Teaching Phonics to Ukrainian Primary Schoolchildren. *Středoevropský vestník pro vědu a výzkum. Pedagogika*, 17 (30), 45-50.

REFERENCES

- Borets'ka, H.E. (2012). Metodyka formuvannia inshomovnoi kompetentnosti u tekhnitsi chytannia. *Inozemni movy*, 1, 3-8.
- Ehorov, T. H. (1953). *Psykholohyia ovladenyia navykom chtenyia*. Moskva: Karo.
- Inozemni movy. Navchal'na prohrama dlia zahal'noosvitnikh ta spetsializovanykh navchal'nykh zakladiv 1-4 klasy. (2016).
- Ozhehov, S. Y. (1960). *Tolkovyj slovar' russkoho iazyka*. Moskva: Myr y Obrazovanye. ONYKS.
- Shastova, I. V. (2012). Zmist kompetentsii v tekhnitsi chytannia na pochatkovomu stupeni navchannia (shkola z pohlyblenym vyvchenniam anhlijs'koi movy). *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho lnhvistychnoho universytetu. Serii: Pedahohika ta psykholohiia*, 17, 146-152.
- Shastova, I. V. (2012). Metodycheskye rekomendatsyy po obucheniu shestyletnykh uchenykov tekhnike chtenyia na anhlyjskom iazyke. *Sovremennyj nauchnyj vestnyk. Seryia: Fylohohycheskye nauky. Pedahohycheskye nauky*, 26 (138), 81-85.
- Shastova, I. V. (2012). Psykholohichni peredumovy navchannia tekhniky chytannia uchniv shestyrichnoho viku. *Inozemni movy*, 4, 28-34.
- Shastova, I. V. (2013). Metody navchannia shestyrichnykh shkolariv tekhniky chytannia anhlijs'koiu movoiu. *Inozemni movy*, 1, 17-23.
- Shastova, I. V. (2013). Pidsystema vprav dlia navchannia tekhniky chytannia uchniv pershykh klasiv shkil z pohlyblenym vyvchenniam anhlijs'koi movy. *Visnyk Chernihivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky*, 111, 380-386.
- Shastova, I. V. (2014). Navchannia pershoklasnykiv tekhniky chytannia anhlijs'koiu movoiu: vykorystannia iliustratyvnoho materialu. Prof. JUDr Zdenek Cernak (Sefredaktor), *Efektivni nastroje modernich ved – 2013. Materialy IX Mezinarodni vedecko-prakticka konferencie, 27.04-05.05.2013 roku*, (ss. 15-19). Praha: Publishing House "Education and Science".
- Shastova, I. V. (2014). Suchasni pidkhody do vyznachennia providnykh pryntsypiv orfohrafichnoi systemy anhlijs'koi movy. *Visnyk Chernihivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky*, 119, 262-264.
- Shastova, I. V. (2015). Preference of Primary Schoolchildren in Illustrations. *Visnyk Chernihivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky*, 131, 171-176.
- Shastova, I. V. (2016). Research on Teaching Phonics to Ukrainian Primary Schoolchildren. *Stredoevropsky vestnik pro vedu a vyzkum. Pedagogika*, 17 (30), 45-50.